

پیش‌بینی مهارت‌های اجتماعی نوجوانان بر اساس سبک‌های فرزندپروری و طرحواره‌های ناسازگار والدین

حسن شاهواروقی فراهانی^۱

چکیده

هدف از انجام پژوهش حاضر، پیش‌بینی مهارت‌های اجتماعی نوجوانان بر اساس سبک‌های فرزندپروری و طرحواره‌های ناسازگار والدین است. جامعه آماری پژوهش حاضر را کلیه نوجوانان (۱۲ تا ۱۷ سال) شهر تهران تشکیل می‌دهند که از این بین ۱۰۰ نوجوان که در سال تحصیلی ۹۹-۱۴۰۰ مشغول به تحصیلی هستند به صورت نمونه گیری خوش‌ای به این صورت که ابتدا شهر تهران به ۲ قسمت شمال و جنوب تقسیم می‌شود و سپس از هر منطقه ۵ مدرسه انتخاب می‌شود و در مرحله بعد از هر مدرسه ۲ کلاس انتخاب می‌شود و در مرحله آخر از هر کلاس ۵ دانش آموز به صورت تصادفی انتخاب شد. یافته‌های پژوهش نشان داد که ارتباط بین سبک فرزندپروری و مهارت‌های اجتماعی وجود داشت و ضریب همبستگی بین این دو متغیر برابر با ۹۱ درصد بود. به عبارتی می‌توان انتظار داشت که بتوان تغییرات مرتبط با سبک فرزندپروری والدین را با استفاده از مهارت‌های اجتماعی مورد پیش‌بینی قرار داد. ارتباط بین مهارت‌های اجتماعی نوجوانان با طرحواره‌های ناسازگار والدین وجود داشت و ضریب همبستگی بین این دو متغیر برابر با ۹۱ درصد بود. به عبارتی می‌توان انتظار داشت که بتوان تغییرات مرتبط با مهارت‌های اجتماعی نوجوانان را با استفاده از طرحواره‌های ناسازگار اولیه مورد پیش‌بینی قرار داد.

واژه‌های کلیدی: مهارت‌های اجتماعی، سبک‌های فرزندپروری، طرحواره‌های ناسازگار

^۱ کارشناس ارشد روانشناسی تربیتی، دانشکده علوم انسانی، دانشگاه آزاد اسلامی واحد تهران مرکز، تهران، ایران
(Hassanfarahani@hotmail.com)

مقدمه

به مجموعه مهارت‌هایی که به فرد اجازه می‌دهند تا با دیگران ارتباط برقرار کند، مهارت‌های اجتماعی می‌گویند. رشد اجتماعی متضمن ارتباط سالم و منطبق با موقعیت است (کویرلو^۱ و همکاران، ۲۰۱۶). از سوی دیگر، همراه با رشد در سایر مهارت‌ها، پرداختن به جنبه‌های اجتماعی زندگی و کسب آمادگی‌های لازم برای برقراری رابطه سالم با دیگران، یکی از چالش‌های فراروی دانش‌آموزان در حال رشد است (بیرمن و همکاران، ۲۰۱۶). اجتماعی شدن فرایندی است که در آن هنجارهای، مهارت‌ها، انگیزه‌ها، نگرش‌ها و رفتارهای اجتماعی فرد شکل می‌گیرد تا ایفای نقش کنونی یا آتی او در جامعه مطلوب شناخته شود (شاپیلو^۲ و همکاران، ۲۰۱۶). در این فرآیند، اکتساب و به کارگیری مهارت‌های اجتماعی و چگونگی برقراری ارتباط و تعامل با دیگران، یکی از مؤلفه‌های اصلی رشد اجتماعی به خصوص در بین دانش‌آموزان محسوب می‌شود (کالداریلا^۳ و همکاران، ۲۰۱۶). آموزش در مورد سبک‌های مطلوب و بهینه‌والدین و ایجاد زودهنگام شیوه‌های موثر، هر دو برای سازگاری اجتماعی و موفقیت نوجوانان مهم هستند. در بسیاری از شرایط، اتخاذ یک سبک والدین اقتدارپذیر و انعطاف‌پذیر، بیشترین تاثیر را برای رشد اجتماعی، شناختی، اخلاقی و عاطفی نوجوانان دارد. با این حال، تحقیقات در زمینه تعامل والدین و کودک یايد همچنان ادامه یابد تا ارزیابی شود؛ در مطالعه‌ای که توسط مونیکا^۴ (۲۰۱۸) صورت گرفت نتایج نشان داد که سبک‌های فرزندپروری تاثیر مثبت و قابل توجهی در رشد اجتماعی نوجوانان دارد. سبک‌های فرزندپروری در واقع به ترکیب استراتژی‌هایی که برای رشد فرزند خود اتخاذ کرده‌اید اشاره دارد. این سبک‌ها می‌توان بر حسب دو عامل محبت و کنترل پدر و مادر به چهار دسته تقسیم کرد: سبک مستبدانه؛ والدین دارای سبک مستبد برای انصباط ارزش خیلی زیادی قائلند. قوانین سخت گیرانه‌ای وضع می‌کنند و سعی می‌کنند کنترل خیلی بالایی بر کودک داشته باشند. در عوض این والدین اهمیت کمتری به احساسات و هیجانات کودک می‌دهند صمیمیت عاطفی کمتری با کودک ایجاد می‌کنند. سبک سهل گیرانه؛ والدین دارای سبک سهل گیرانه بیشتر اجازه می‌دهند کودک هر کاری دوست دارد انجام دهد و هدایت و جهت دهی کمتری نشان می‌دهند. آن‌ها با کودک خود بیشتر شبیه دوست هستند تا والد. این والدین معمولاً خیلی ملایم و بامدرا هستند. سبک فرزندپروری طردکننده؛ والدین طردکننده درگیری کمی با کودک خود دارند. به عبارتی خیلی کاری به کار کودک خود ندارند. آن‌ها زمان خیلی کمی را با کودک خود می‌گذرانند. این والدین اطلاع کمی نسبت به وضعیت کودکشان دارند. آن‌ها قوانین تربیتی زیادی نمی‌گذارند. کودکان آن‌ها نه تنها هدایت زیادی دریافت نمی‌کنند، بلکه رقبت و توجه زیادی هم نمی‌گیرند. به عبارتی والدین طردکننده انتظار دارند کودکان خودشان بزرگ شوند. سبک فرزندپروری مقتدرانه؛ والدین دارای سبک مقدار، تلاش زیادی برای ایجاد و حفظ یک رابطه مثبت با کودکشان می‌کنند. آن‌ها در تربیت کودک قانون وضع می‌کنند و پیامد عدم رعایت قوانین را اجرا می‌کنند. اما احساسات کودک را در هر موقعیت در نظر می‌گیرند. حیرت (۱۳۹۹) در پژوهش خود به این نتیجه رسیدند که طرحواره‌های ناسازگار^۵ ممکن است مانع استفاده موثر از مهارت‌های اجتماعی شود از این رو لازم است در کنار آموزش مهارت‌های اجتماعی، طرحواره‌های ناسازگار نیز بهبود یابد. رشد طرحواره اغلب به دوران کودکی باز می‌گردد. مطابق نظر یانگ^۶ (۱۹۹۹) بعضی افراد به خاطر تجارب کودکی منفی طرحواره‌های ناسازگار اولیه را ایجاد می‌کنند که بر شیوه تفکر، احساس و رفتار آنها در روابط صمیمانه

¹ koero² Shalio³ Caldarella⁴ Monica⁵ Incompatible schemas⁶ Young

بعدی و سایر جنبه‌های زندگی شان تاثیر می‌گذارد. طرحواره‌های ناسازگار اولیه به علت ارضا نشدن نیازهای هیجانی اساسی دوران کودکی، نیازهای بنیادینی؛ همچون دلبستگی ایمن به دیگران، خودگردانی، آزادی در بیان نیازها و هیجان‌های سالم، خودانگیختگی و محدودیت‌های واقع بینانه به وجود می‌آیند. (تیم^۱، ۲۰۱۰). این طرحواره‌ها در عمیق ترین سطح شناخت، معمولاً بیرون از سطح آگاهی عمل می‌کنند و فرد را به لحاظ روان شناختی نسبت به ایجاد آشفتگی‌هایی چون افسردگی، اضطراب، ارتباطات ناکارآمد، اعتیاد و اختلالات روان تنی آسیب پذیر می‌سازند. طرحواره مطرح شده توسط یانگ با توجه به پنج نیاز هیجانی ارضا نشده، به پنج حوزه: بریدگی و طرد، خودگردانی و عملکرد مختل، محدودیت‌های مختلف دیگر جهت مندی، گوش به زنگی بیش از حد و بازداری تقسیم می‌شود زمانی که این طرحواره‌ها فعال می‌شوند، می‌توانند بر ادراک، واقعیت و پردازش شناختی فرد اثر بگذارند. در این سیر، تحقیقات کنونی مشخص ساخته‌اند که طرحواره‌ها بر شیوه‌های پردازش شناختی اثرگذار بوده، فرد را نسبت به آسیب‌های روانی آسیب پذیر می‌سازد. یانگ (۱۹۹۹) بر این باور است که طرحواره‌های ناسازگار در افراد به تجربه رویدادهای منفی در زندگی منجر می‌شود و حضور چنین رویدادهایی در روابط بین فردی، باعث احساس فشار روانی بیش از حد و ناراضایتی از روابط بین فردی می‌شود (رضاییان، ۱۳۹۵). در تحقیقی که توسط شاور (۲۰۱۴) صورت گرفت نتایج نشان داد که طرحواره ناسازگار شکست ارتباط منفی با احساس اعتماد و قابل پیش‌بینی بودن شریک داشت و بدرفتاری و بی اعتمادی به طور مستقیم با قابلیت اطمینان شریک رابطه داشت. افرادی که دارای طرحواره‌های ناسازگار اولیه محرومیت هیجانی یا نقص بودند کمتر به شریک خود ایمان داشتند و طرحواره ناسازگار نقص به طور مستقیم و منفی بر زندگی، رضایت، محبت و به طور کلی بر کلیه مهارت‌های اجتماعی اثر داشت. لذا در پژوهش حاضر محقق برآن است که مهارت‌های اجتماعی نوجوانان براساس سبک‌های فرزندپروری و طرحواره‌های ناسازگار والدین آنها را پیش‌بینی کند.

روش‌شناسی

این پژوهش از نظر هدف، کاربردی؛ از نظر روش گردآوری داده‌ها، توصیفی از نوع همبستگی است. جامعه آماری پژوهش حاضر را کلیه نوجوانان (۱۲ تا ۱۷ سال) شهر تهران تشکیل می‌دهند که از این بین ۱۰۰ نوجوان که در سال تحصیلی ۱۴۰۰-۹۹ مشغول به تحصیلی هستند به صورت نمونه گیری خوش‌ای به این صورت که ابتدا شهر تهران به ۲ قسمت شمال و جنوب تقسیم می‌شود و سپس از هر منطقه ۵ مدرسه انتخاب می‌شود و در مرحله بعد از هر مدرسه ۲ کلاس انتخاب می‌شود و در مرحله آخر از هر کلاس ۵ دانش‌آموز به صورت تصادفی انتخاب خواهند شد و پرسشنامه‌ها با رضایت کامل دانش‌آموزان بین آنها توزیع می‌شود. ابزار اندازه‌گیری در این پژوهش پرسشنامه مهارت‌های اجتماعی نوجوانان ایندری بتزن و فوستر (۱۹۹۲)، فرم کوتاه پرسشنامه طرحواره‌های ناسازگار اولیه یانگ (۱۹۸۸) و پرسشنامه شیوه‌های فرزندپروری با مریند (۱۹۷۲) بود.

پرسشنامه مهارت‌های اجتماعی نوجوانان ایندری بتزن و فوستر (۱۹۹۲): پرسشنامه مهارت‌های اجتماعی نوجوانان (TISS) توسط ایندری بتزن و فوستر (۱۹۹۲) ساخته شده است که از ۳۹ گویه و ۲ خرده مقیاس رفتارهای اجتماعی مطلوب (۲۰ سوال) و رفتارهای غیر اجتماعی (۱۹ سوال) تشکیل شده است که به منظور بررسی میزان مهارت‌های اجتماعی در نوجوانان بکار می‌رود. نسخه اصلی این سیاهه دارای ۴۰ عبارت است که یک عبارت به دلیل عدم انطباق با فرهنگ ایران حذف شد (عبارت شماره ۲۲). نمره گذاری پرسشنامه بصورت طیف لیکرت ۶ نقطه‌ای می‌باشد که برای گزینه‌های «اصلًا درست نیست»، «خیلی کم درست است»، «کم درست است»، «تاجدی درست است»، «بیشتر اوقات درست است»، «همیشه درست است» به ترتیب امتیازات ۰، ۱، ۲، ۳، ۴ دارد.

¹ Thimm

² shaver

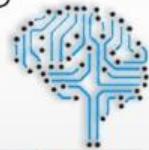
و ۵ در نظر گرفته می‌شود. اعتبار این سیاهه توسط ایندربیتن و فوستر (۱۹۹۲) ۰/۹۰ گزارش شده است. روایی همگرایی پرسشنامه مهارت اجتماعی ایندربیتن و فوستر به شیوه‌های مختلف مانند مقایسه آن با طالاعات ارزیابی خویشن، ارزیابی همسالان و داده‌های جامعه سنجی و روایی تشخیص آن بوسیله بررسی همبستگی بین نمرات مهارت‌های اجتماعی و مطلوبیت اجتماعی، وضعیت اقتصادی، اجتماعی و دیگر ابزارهای مداد کاغذی به وسیله ایندربیتن و فوستر مورد ارزیابی قرار گرفته و نتایج به دست آمده، دلالت بر روایی همگرا و روایی تشخیص قابل قبول این پرسشنامه بوده است. پایایی این پرسشنامه را امینی (۱۳۷۸) در شهر تهران برای دانش آموزان دوم راهنمایی برای گزاره‌های مثبت و منفی به ترتیب ۰/۷۱ و ۰/۶۸ ذکارش کرده است. ارجمندی (۱۳۸۳) با استفاده آلفای کرونباخ پایایی این پرسشنامه ۰/۸۴ به دست آورده است. پایایی این پرسشنامه که توسط ایندربیتن و فوستر طراحی شده است برای سنجش بخش منفی ۰/۷۲ بوده و ثبات درونی ۰/۸۸ گزارش شده است (فاضلی، ۱۳۹۹).

فرم کوتاه پرسشنامه طرحواره‌های ناسازگار اولیه یانگ: پرسشنامه طرحواره‌های ناسازگار اولیه (frm کوتاه) یک پرسشنامه ۷۵ آیتمی که توسط یانگ (۱۹۸۸) برای ارزیابی پانزده طرحواره ناسازگار اولیه ساخته شد. این پانزده طرحواره عبارتند از: ۱- محرومیت هیجانی، ۲- طرد/ رهاشدگی، ۳- بی اعتمادی/ بدرفتاری، ۴- انزوای اجتماعی، ۵- نقص/ شرم، ۶- شکست، ۷- واپستگی/ بی کفایتی، ۸- آسیب پذیری نسبت به ضرر یا بیماری، ۹- گرفتاری/ در دام افتادگی، ۱۰- اطاعت، ۱۱- ایثار، ۱۲- بازداری هیجانی، ۱۳- معیارهای نامتعطف، ۱۴- استحقاق و ۱۵- خویشن داری و خود انضباطی ناکافی. این ۱۵ طرحواره در درون ۵ حوزه مطابق با حوزه‌های تحولی اولیه قرار می‌گیرند. که برای پاسخ خود از یک مقیاس لیکرت ۵ درجه ای استفاده کنند. روایی این ابزار در پژوهش آقیوسفسی و لی پور (۱۳۸۹) مورد بررسی قرار گرفت و تأیید شد. هنجاریابی این پرسشنامه در ایران توسط آهی (۱۳۸۴) در دانشگاه‌های تهران انجام گرفته است. همسانی درونی با استفاده از آلفای کرونباخ در جمعیت مؤنث ۰/۹۷ و در جمعیت مذکور ۰/۹۸ بدست آمده است (همتا و همکاران، ۱۳۹۵).

پرسشنامه شیوه‌های فرزند پروری با مریند (۱۹۷۳): پرسشنامه ۳۰ سوالی شیوه‌های فرزند پروری با مریند که فرم اولیه این پرسشنامه دارای ۳۰ گویه است که توسط دیانا با مریند (۱۹۷۳) طراحی و ساخته شد. این پرسشنامه شیوه‌های فرزند پروری والدین را در سه عامل اندازه گیری می‌کند. جمله‌های شماره ۱، ۲، ۳، ۱۰، ۱۳، ۱۴، ۱۷، ۲۱، ۲۴، ۲۶، ۲۷، ۳۰ به شیوه‌ی سهل گیرانه و جمله‌های شماره ۴، ۵، ۸، ۱۱، ۱۵، ۲۰، ۲۲، ۲۳، ۲۷، ۳۰ به شیوه‌ی قاطع و اطمینان بخش مربوط می‌باشد. که در مقابل هر عبارت ۵ ستون (کاملاً موافق، تاحدوی موافق، تاحدوی مخالف، مخالف، کاملاً مخالف) به ترتیب از ۰ تا ۴ نمره گذاری شده است که با جمع نمره‌های سوال‌های مربوط به هر شیوه و تقسیم آن بر تعداد سوالات نمره مجزا بدست می‌آید.

روایی و پایایی این پرسشنامه تایید شده است بورای (۱۹۹۱) برای بررسی اعتبار و روایی این پرسشنامه از روش افتراقی استفاده نمود و مشاهده کرد که شیوه استیدادی رابطه منفی با سهل گیری دارد و شیوه سهل گیری رابطه معنی داری با شیوه اقتدار منطقی او نداشت. این پرسشنامه قبلاً توسط اسفندیاری (۱۳۷۴) و بینم (۱۳۷۹) مورد استفاده قرار گرفته است. اسفندیاری اعتبار بازآزمایی این پرسشنامه را برای سهل گیرانه ۰/۶۹، برای آمرانه ۰/۷۷ و برای اقتدار منطقی ۰/۷۳ گزارش کرده است (عسگری، ۱۳۹۶).

همچنین لازم به ذکر است در این پژوهش به منظور سنجش پایایی از ضریب آلفای کرونباخ استفاده شد که مقدار این ضریب برای هر یک از متغیرها بالاتر از ۰/۷ به دست آمد که نشان از پایایی برای هر یک از ابزار داشت. تجزیه و تحلیل اطلاعات به دست آمده از اجرای پرسشنامه‌ها از طریق نرم افزار SPSS 23 در بخش استنباطی (همبستگی پیرسون و رگرسیون چندمتغیره) انجام پذیرفت.

یافته ها

در بخش اول داده ها از لحاظ توصیفی مورد بررسی قرار گرفته اند. توصیف آماری داده های پژوهش در جدول زیر آمده است:

جدول ۱: توصیف آماری متغیرهای تحقیق

متغیرهای تحقیق	آماره میانگین	آماره استاندارد	آماره انحراف واریانس	آماره چولگی	آماره کشیدگی
سبک فرزندپروری	4.19	0.254	0.065	0.743	-1.22
طرح واره های ناسازگار یانگ	4.22	0.241	0.058	0.299	-1.80
مهارت های اجتماعی نوجوانان	4.21	0.236	0.056	0.368	-1.75

در بخش دوم، برای بررسی آزمون نرمالیتی، از آماره کولموگروف-اسمیرنوف استفاده شد و پس از تایید نتایج آن، به بررسی فرضیه های پژوهش پرداخته شد:

فرضیه اول پژوهش: بین مهارت های اجتماعی نوجوانان با سبک فرزندپروری والدین رابطه وجود دارد.
برای بررسی این رابطه، از همبستگی اسپیرمن استفاده شد نتایج در جدول ۲ آمده است:

جدول ۲: رابطه همبستگی بین مهارت های اجتماعی نوجوانان با سبک فرزندپروری والدین

متغیرهای تحقیق	مهارت های اجتماعی
سبک فرزندپروری	۰,۹۱**

** نشان دهنده معنی داری در سطح کمتر از ۰,۰۱

براساس همبستگی اسپیرمن می توان بیان داشت که ارتباط بین سبک فرزندپروری و مهارت های اجتماعی وجود داشت و ضریب همبستگی بین این دو متغیر برابر با ۹۱ درصد بود. به عبارتی می توان انتظار داشت که بتوان تغییرات مرتبط با سبک فرزندپروری والدین را با استفاده از مهارت های اجتماعی مورد پیش بینی قرار داد.

جدول ۳: آزمون واریانس مرتبط با فرضیه اول

آزمون واریانس	مجموع مربعات	درجه آزادی	میانگین مربع	F آماره	سطح معنی داری
رگرسیون	4.619	1	4.619	500.654	0
پسماند	0.904	98	0.009		
کل	5.523	99			

با توجه به آزمون واریانس می توان گفت که ارتباط بین سبک فرزندپروری و مهارت های اجتماعی در سطح کمتر از ۰,۰۵ معنی دار بود و می توان به رابطه تخمینی بین این دو متغیر اعتماد کرد.

جدول ۴: آزمون رگرسیون برای فرضیه اول

سطح معنی داری	آماره t	بتا استاندارد	انحراف خطأ	بتا غیراستاندارد	آزمون رگرسیون
0	4.07		0.159	0.649	مقدار ثابت
0	22.38	0.914	0.038	0.85	سبک فرزندپروری

براساس فرضیه اول تحقیق رابطه رگرسیونی نشان می دهد که بین سبک فرزند پروری و مهارت های اجتماعی ارتباط معنی داری وجود دارد و سبک های فرزند پروری می تواند با مهارت های اجتماعی اثرات معنی داری را ایجاد کند و ضریب اثربخشی بین این دو متغیر برابر با 0.85 بود که در سطح کمتر از 0.05 معنی دار بود.

فرضیه فرعی دوم پژوهش: بین مهارت های اجتماعی نوجوانان با طرحواره های ناسازگار والدین رابطه وجود دارد. برای بررسی این موضوع از همبستگی اسپیرمن استفاده شد. جدول زیر نشان دهنده نتایج همبستگی اسپیرمن برای این موضوع بود.

جدول ۵: رابطه همبستگی بین مهارت های اجتماعی نوجوانان با طرحواره های ناسازگار والدین

متغیرهای تحقیق	طرحواره های ناسازگار والدین
۰.۹۱	مهارت های اجتماعی نوجوانان

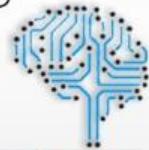
** نشان دهنده معنی داری در سطح کمتر از 0.01

براساس همبستگی اسپیرمن می توان بیان داشت که ارتباط بین مهارت های اجتماعی نوجوانان با طرحواره های ناسازگار والدین وجود داشت و ضریب همبستگی بین این دو متغیر برابر با 0.91 درصد بود. به عبارتی می توان انتظار داشت که بتوان تغییرات مرتبط با مهارت های اجتماعی نوجوانان را با استفاده از طرحواره های ناسازگار اولیه مورد پیش بینی قرار داد.

جدول ۶: آزمون واریانس مرتبط با فرضیه دوم

سطح معنی داری	آماره F	میانگین مربع	درجه آزادی	مجموع مربعات	آزمون واریانس
0	469.231	4.569	1	4.569	رگرسیون
		0.01	98	0.954	پسمند
			99	5.523	کل

با توجه به آزمون واریانس می توان گفت که ارتباط بین مهارت های اجتماعی نوجوانان با طرحواره های ناسازگار والدین در سطح کمتر از 0.05 معنی دار بود و می توان به رابطه تخمینی بین این دو متغیر اعتماد کرد.

جدول ۷: آزمون رگرسیون برای فرضیه دوم

آزمون رگرسیون	بتا غیراستاندارد	انحراف خطأ	بتا استاندارد	t آماره	سطح معنی داری
مقدار ثابت	0.286	0.181		1.578	0.118
طرح واره های ناسازگار اولیه	0.924	0.043	0.91	21.662	0

براساس فرضیه اول تحقیق رابطه رگرسیونی نشان می دهد که بین مهارت های اجتماعی نوجوانان با طرحواره های ناسازگار والدین ارتباط معنی داری وجود دارد و مهارت های اجتماعی نوجوانان می تواند با طرحواره های ناسازگار والدین اثرات معنی داری را ایجاد کند و ضریب اثربخشی بین این دو متغیر برابر با $.92$ بود که در سطح کمتر از $.05$ معنی دار بود.

فرضیه سوم پژوهش: براساس طرحواره های ناسازگار اولیه و سبک های فرزند پروری والدین می توان میزان مهارت های اجتماعی نوجوانان را پیش بینی کرد.

برای این منظور از همبستگی اسپیرمن استفاده شد. جدول زیر نشان دهنده نتایج همبستگی اسپیرمن برای توانایی ایجاد پیش بینی بود.

جدول ۸: ارتباط فرضیه سوم تحقیق

متغیرهای تحقیق	مهارت های اجتماعی نوجوانان	طرحواره های ناسازگار والدین	سبک های فرزند پروری
	۰,۹۱۴	۰,۹۱۰	

براساس همبستگی اسپیرمن می توان گفت طرحواره های ناسازگار اولیه و سبک های فرزند پروری والدین می توان میزان مهارت های اجتماعی نوجوانان را پیش بینی کرد، این پیش بینی نشان می دهد که طرحواره های ناسازگار والدین با توانایی پیش بینی 91 درصد و همچنین سبک های فرزند پروری با توانایی پیش بینی 91 درصد می توانند مهارت های اجتماعی را ایجاد کنند.

جدول ۹: آزمون واریانس مرتبط با فرضیه سوم

آزمون واریانس	مجموع مریعات	درجه آزادی	میانگین مریع	F آماره	سطح معنی داری
رگرسیون	5.012	2	2.506	475.125	,,,
پسماند	0.512	97	0.005		
کل	5.523	99			

با توجه به آزمون واریانس می توان گفت که طرحواره های ناسازگار اولیه و سبک های فرزند پروری والدین می توان میزان مهارت های اجتماعی نوجوانان را تعیین کرد و این رابطه در سطح کمتر از $.05$ معنی دار بود و می توان به رابطه تخمینی بین این متغیرها اعتقاد کرد.

جدول ۱۰: آزمون رگرسیون برای فرضیه سوم

آزمون رگرسیون	بتا غیراستاندارد	انحراف خطأ	بتا استاندارد	آماره t	سطح معنی داری
مقدار ثابت	0.134	0.134		0.994	0.323
سبک فرزندپروری	0.476	0.052	0.512	9.161	0
طرح واره های ناسازگار یانگ	0.49	0.057	0.482	8.628	0

براساس فرضیه اول تحقیق رابطه رگرسیونی نشان می دهد که بین طرحواره های ناسازگار اولیه و سبک های فرزند پروری والدین با مهارت های اجتماعی نوجوانان ارتباط معنی داری وجود دارد و سبک های فرزند پروری می تواند با مهارت های اجتماعی اثرات معنی داری را ایجاد کند و ضریب اثرباره بین این دو متغیر برابر با 0.49 بود که در سطح کمتر از 0.05 معنی دار بود.

بحث و نتیجه‌گیری

با توجه به فرضیه اول که بیان داشت بین مهارت های اجتماعی نوجوانان با سبک فرزندپروری والدین رابطه وجود دارد:

یافته های مطالعه نشان داد که ارتباط بین سبک فرزندپروری و مهارت های اجتماعی وجود داشت و ضریب همبستگی بین این دو متغیر برابر با 0.91 درصد بود. به عبارتی می توان انتظار داشت که بتوان تغییرات مرتبط با سبک فرزندپروری والدین را با استفاده از مهارت های اجتماعی مورد پیش بینی قرار داد. برای تحلیل در این خصوص می توان گفت که مهارت اجتماعی نوجوانان به عنوان مجموعه رفتارهای آموخته شده ای است که فرد را قادر می سازد با دیگران رابطه اثربخش داشته و از واکنش های نامعقولة اجتماعی خودداری کند، می تواند با سبک فرزندپروری والدین در ارتباط باشد. همکاری مشارکت با دیگران، کمک کردن، آغازگر رابطه بودن، تقاضای کمک کردن تعريف و تمجید از دیگران و قدردانی کردن، مثال هایی از این کا نوع رفتار است که با سبک فرزندپروری در ارتباط قرار می گیرد. مهارت اجتماعی در ارتباط با سبک های فرزندپروری مجموعه رفتارهای آموخته شده ای است که فرد را قادر می ساخت با دیگران رابطه اثربخش داشته و از واکنش های نامعقولة اجتماعی خودداری کند و این برای نوجوانان در سبک های فرزندپروری دارای ضرورت می باشد. همانطور که گفته شد آموزش مهارت های اجتماعی با سبک های فرزندپروری والدین با ایجاد همکاری مشارکت با دیگران، کمک کردن، آغازگر رابطه بودن، تقاضای کمک کردن تعريف و تمجید از دیگران و قدردانی کردن، مثال هایی از این نوع رفتار است. یافته های مطالعه با نتایج مطالعات کارمیر و همکاران (۲۰۱۸) و قاسمی و شریفی (۱۳۹۶) همخوانی داشت. این مطالعات نشان دادند که بین مهارت های اجتماعی نوجوانان با سبک فرزندپروری والدین رابطه وجود دارد.

با توجه به فرضیه دوم که بیان داشت بین مهارت های اجتماعی نوجوانان با طرحواره های ناسازگار والدین رابطه وجود دارد:

یافته های مطالعه نشان داد که ارتباط بین مهارت های اجتماعی نوجوانان با طرحواره های ناسازگار والدین وجود داشت و ضریب همبستگی بین این دو متغیر برابر با 0.91 درصد بود. به عبارتی می توان انتظار داشت که بتوان تغییرات مرتبط با مهارت های اجتماعی نوجوانان را با استفاده از طرحواره های ناسازگار اولیه مورد پیش بینی قرار داد. برای تحلیل در این خصوص می توان گفت که معمولاً مشکلات مهارت های اجتماعی در نوجوانان با طرح واره های ناسازگار اولیه به صورت عدم توانایی – در دوست یابی و حفظ دوستی، رفتارهای اجتماعی نامطلوب، عدم رعایت فاصله بین فردی، عدم توانایی رعایت نوبت در گفتگو، عدم توانایی در پردازش و تفسیر سرخچه های دیداری بروز می یابد. در واقع نوجوانانی که طرح واره های ناسازگار اولیه دارند، همانند همسالان عادی شان قادر به

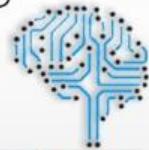

دست یابی و حفظ دوستی نیستند و مهارت های اجتماعی کمتری را ایجاد می کنند و این دو به هم مرتبط هستند. یافته های مطالعه با نتایج مطالعات زکایی فر و موسوی زاده (۱۳۹۹) و ولهم (۲۰۱۷) همخوانی داشت. این مطالعات نشان دادند که بین مهارت های اجتماعی نوجوانان با طرحواره های ناسازگار والدین رابطه وجود دارد.

با توجه به فرضیه سوم که بیان براساس طرحواره های ناسازگار اولیه و سبک های فرزند پروری والدین می توان میزان مهارت های اجتماعی نوجوانان را پیش بینی کرد:

یافته های مطالعه نشان داد که طرحواره های ناسازگار اولیه و سبک های فرزند پروری والدین می توان میزان مهارت های اجتماعی نوجوانان را پیش بینی کرد، این پیش بینی نشان می دهد که طرحواره های ناسازگار والدین با توانایی پیش بینی ۹۱ درصد و همچنین سبک های فرزند پروری با توانایی پیش بینی ۹۱ درصد می توانند مهارت های اجتماعی را پیش بینی نمایند. برای تحلیل در این خصوص می توان گفت که سبک های فرزند پروری به معنی در نظر گرفتن والدین به عنوان عامل تغییر در زندگی نوجوان و رفع مشکلات آنها می باشد، والدین مراقب، آموزش دهنده، تربیت کننده، مدیر و عامل تغییر و اجتماعی کردن نوجوانان هستند و بر سطح طرح واره های ناسازگار اولیه اثرگذار هستند. معمولاً این والدین هستند که بیش ترین تأثیر را در روابط نوجوانان با همسایران دارند و آنها هستند که تعیین می کنند چه رفتارهایی باید تشویق، تحمل یا نفی شود. یافته های مطالعه با نتایج مطالعات قاسمی و شریفی (۱۳۹۶) و زکایی فر و موسوی زاده (۱۳۹۹) همخوانی داشت. این مطالعات نشان دادند که براساس طرحواره های ناسازگار اولیه و سبک های فرزند پروری والدین می توان میزان مهارت های اجتماعی نوجوانان را پیش بینی کرد.

هر پژوهش محدودیت‌هایی با خود به همراه دارد و این پژوهش از آن مستثنی نیست، محدودیت‌هایی از جمله نوع ابزار اندازه گیری که محدود به پرسشنامه‌ها شده و از سایر ابزارها استفاده نشده است و نمونه های شرکت کننده در پژوهش که صرفاً تعدادی محدودی از نوجوانان شهر تهران بوده‌اند. با توجه به برجسته بودن نقش سبک فرزند پروری والدین و طرحواره های ناسازگار والدین در پیش‌بینی مهارت های اجتماعی نوجوانان، پیشنهاد می شود دوره های آموزشی و مشاوره های فردی برای والدین نوجوانانی که دچار نقص در مهارت های اجتماعی هستند برگزار گردد تا با آموزش سبک های فرزند پروری مناسب و درمان طرحواره های ناسازگار آنان، بتوان به تقویت مهارت اجتماعی نوجوانان یاری رساند.

منابع

- رضاییان، مریم. (۱۳۹۵). رابطه مهارت‌های اجتماعی و طرحواره‌های ناسازگار اولیه با تنظیم هیجانی در زوجین متقاضی طلاق. پایان نامه کارشناسی ارشد رشته روانشناسی بالینی، دانشکده علوم انسانی، دانشگاه آزاد واحد شاهroud زکایی فر، آرزو؛ موسوی زاده، توکل. (۱۳۹۹). نقش سبک‌های فرزندپروری والدین در پیش‌بینی رشد اجتماعی کودکان پیش‌دبستان ۵ و ۶ ساله. *فصلنامه پژوهش‌های روانشناسی اجتماعی*، دوره ۱۰، شماره (۳۷)، صفحه: ۸۷-۱۰۰.
- قاسمی، ثریا؛ شریفی، کبیر. (۱۳۹۶). بررسی مقایسه طرحواره‌های ناسازگار اولیه، هوش هیجانی و سازگاری اجتماعی نوجوانان دارای گرایش به رفتارهای پر خطر و نوجوانان عادی. *مجله رویش روانشناسی*، دوره ۶، شماره (۴)، صفحه: ۴۵-۷۲.
- عسگری، فاطمه. (۱۳۹۶). رابطه طرحواره‌های ناسازگار اولیه و اضطراب اجتماعی با سبک فرزندپروری ادارک شده در دختران دوره دوم متوسطه. پایان نامه کارشناسی ارشد پژوهش‌بخصوص رشته روانشناسی بالینی، دانشگاه آزاد واحد شاهroud فاضلی، مهدیه السادات. (۱۳۹۹). رابطه میان گرایش به ورزش و مهارت‌های حرکتی با مهارت‌های اجتماعی در نوجوانان. پایان نامه کارشناسی ارشد رشته روانشناسی عمومی، دانشکده علوم انسانی، دانشگاه آزاد واحد شاهroud.
- همتا، امیر؛ کاظم نژاد، انوشیروان؛ غلامی، محمد؛ فکری، نازنین؛ ابوالفتحی، معصومه. (۱۳۹۵). شناسایی طرحواره‌های ناسازگار اولیه براساس پرسشنامه یانگ در دختران دبیرستانی شهر قم. *مجله دانشگاه علوم پزشکی قم*، دوره دهم، شماره (۹)، صفحه: ۴۳-۳۵.
- حیرت، عاطفه. (۱۳۹۹). اثربخشی آموزش تلفیقی مهارت‌های اجتماعی و طرحواره درمانی بر ترس از صمیمت زنان مراجعته کننده به کلینیک‌های شهر کرج. *مجله علوم شناختی*، دوره نوزدهم، شماره (۸۹)، صفحه: ۵۵۳-۵۵۹.
- Biermann, J., Franze, M., & Hoffmann, W. (2016). Prevalence and risk factors of developmental risks in the domain of social skills of 3 to 6 year old children in day-care center. *Journal of Interprofessional Education & Practice*, 1, 58-72.
- Caldarella, P., Larsen, R. A., Williams, L., Wehby, J. H., Wills, H., & Kamps, D. (2016). Monitoring Academic and Social Skills in Elementary School A Psychometric Evaluation of the Classroom Performance Survey. *Journal of Positive Behavior Interventions*, 1098300716665081 .
- Coiro, M. J., Kotchick, B. A., & Preis, J. (2016). Youth social skills groups: A training platform for promoting graduate clinician interprofessional competence. *Journal of Interprofessional Education & Practice*, 4, 89-92
- Cormier, A., Jourda, B., Laros, C., Walburg, V., & Callahan, S. (2018). Influence between early maladaptive schemas and depression. *L'Encéphale*, Article in Press, Corrected Proof
- shalev, r. a., gordillo, m., sullivan, k., chen, b., doggett, r. (2016). 1.25 the relationship between parent and child characteristics among families receiving a caregiver-mediated social skills intervention for autism. *Journal of the american academy of child & adolescent psychiatry*, 55(10), s107-s108 .
- Shaver, P. R. (2014). Attachment as an organizational framework for research on close relationships. *Psychological Inquiry*, 5, 1-22.
- Thimm, J. C. (2010). Personality and early maladaptive schemas: A five-factor model perspective. *Journal of Behavior Therapy and Experimental Psychiatry*, 41 (4), 373-380.

Wilhelm, K.(2017). The relationship between interpersonal sensitivity, anxiety disorders and major depression. *Journal of Affective Disorders*, 79, 33-41.

Prediction of adolescent social skills based on parenting styles and incompatible schemas of parents

Hasan Shahvarooghi Farahani¹

Abstract

The purpose of the current research is to predict the social skills of adolescents based on parenting styles and incompatible patterns of parents. The statistical population of the present study consists of all adolescents (12 to 17 years old) of Tehran city, of which 100 adolescents are engaged in studies in the academic year of 1400-1999 in the form of cluster sampling in such a way that first, Tehran city is divided into 2 parts. North and South are divided and then 5 schools are selected from each region and in the next stage 2 classes are selected from each school and in the last stage 5 students are randomly selected from each class. The research findings showed that there was a relationship between parenting style and social skills and the correlation coefficient between these two variables was 91%. In other words, it can be expected that changes related to parenting style of parents can be predicted by using social skills. There was a relationship between the social skills of adolescents and the incompatible schemas of parents, and the correlation coefficient between these two variables was equal to 91%. In other words, it can be expected to be able to predict the changes related to the social skills of adolescents using the initial maladaptive schemas.

Key words: social skills, parenting styles, maladaptive schemas

¹ Master of Educational Psychology, Faculty of Humanities, Islamic Azad University, Tehran Branch, Tehran, Iran (Hassanfarahani@hotmail.com)